

Secció III. Altres disposicions i actes administratius

ADMINISTRACIÓ DE LA COMUNITAT AUTÒNOMA CONSELLERIA D'HABITATGE, TERRITORI I MOBILITAT

2585

Resolució de la directora general d'Harmonització Urbanística i Avaluació Ambiental per la qual es formula l'informe d'impacte ambiental sobre el Projecte «Millora biodiversitat llacunes evapotranspiració de l'EDAR de Binissalem» (Exp. 112a/2024)

Vist l'informe tècnic amb proposta de resolució de dia 8 d'octubre de 2024, i d'acord amb l'apartat 1 de l'article únic del Decret 5/2024, de 29 de maig, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears.

RESOLC FORMULAR:

L'informe d'impacte ambiental sobre el Projecte «Millora biodiversitat llacunes evapotranspiració de l'EDAR de Binissalem»

1. Determinació de subjecció a avaluació ambiental i tramitació

Tramitació

Al punt 2 de l'article 13 del Decret legislatiu 1/2020, de 28 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'avaluació ambiental de les Illes Balears, s'indiquen els projectes que han de ser objecte d'avaluació d'impacte ambiental. En aquest sentit, el projecte avaluat s'inclou al punt 2d) de l'article 13:

Qualsevol modificació de les característiques d'un projecte sotmès a avaluació ambiental per la normativa bàsica estatal o pels annexos 1 o 2 d'aquesta llei, diferent de les modificacions descrites en l'apartat 1.e) anterior, que sigui posterior a la declaració d'impacte ambiental o l'informe ambiental, o d'un projecte ja autoritzat, executat o en procés d'execució, que pugui tenir efectes adversos significatius sobre el medi ambient. S'entén que una modificació pot tenir efectes adversos significatius sobre el medi ambient quan representa:

- I. Un increment significatiu de les emissions a l'atmosfera.*
- II. Un increment significatiu dels abocaments a llits públics o al litoral.*
- III. Un increment significatiu de la generació de residus.*
- IV. Un increment significatiu en la utilització de recursos naturals.*
- V. Una afecció apreciable en espais protegits Xarxa Natura 2000.*
- VI. Una afecció significativa al patrimoni cultural.*

En el cas de modificacions de projectes sotmesos a avaluació ambiental, l'òrgan substantiu haurà de valorar, mitjançant un informe tècnic que es trobarà a l'expedient, si la modificació pot tenir efectes adversos significatius sobre el medi ambient d'acord amb els criteris anteriors, i, en conseqüència, si està o no subjecte a avaluació d'impacte ambiental.

Per tant, el projecte s'ha de tramitar com a una Avaluació d'Impacte Ambiental Simplificada i seguir el procediment establert a la secció 2a del Capítol II d'avaluació d'impacte ambiental de projectes del Títol II d'avaluació ambiental de la Llei 21/2013. S'han de complir també les prescripcions de l'article 21 del Decret legislatiu 1/2020 que li siguin d'aplicació.

2. Descripció i ubicació del projecte

1. El projecte «Millora biodiversitat llacunes evapotranspiració de l'EDAR de Binissalem», signat digitalment en data 17 de juny de 2024, ha estat redactat pel biòleg Albert Sorolla Edo, per l'ambientòloga i paisatgista Bet Mota Freixas, per l'enginyera tècnica agrícola Inma Rueda Vázquez, per la diplomada en Ciències Empresarials Salut Ribera Sorolla, pels geòlegs Eva Celda Herrera i Adrià Rodríguez Abeijón, per l'arquitecta Sonia Guil Sánchez i per l'enginyer geòleg Lluís Mor Gispert. El projecte té per objecte definir les obres a realitzar a l'espai de les vuit llacunes artificials de Can Figuera, les quals es nodreixen de les aigües tractades a l'EDAR de Binissalem, per tal de restaurar i millorar ambientalment els ecosistemes aquàtics i conservar la fauna associada.

2. Les llacunes de Can Figuera, amb els seus canals i accessos, ocupen una superfície de 66.000 m² de la parcel·la amb referència cadastral 8719502DD8982N0000TI i es situen entre camps agrícoles. Pel que fa al funcionament de les llacunes, el flux de circulació de l'aigua s'inicia a la llacuna 1, a on les aigües de l'EDAR són abocades a través d'un tub de PEAD de DN-355 mm.

Aquesta llacuna 1 està connectada amb la llacuna de recollida d'aigües pluvials adjacent en la qual pot abocar les seves aigües quan es supera un cert calat.

Les llacunes 1, 2 i 3 són canaliformes, estretes i de poc calat i aboquen a les llacunes 4, 5 i 6 successivament, amb làmina d'aigua lliure. Aquest sistema finalitza a les llacunes de règim temporal 7 i 8, les quals únicament queden inundades després d'episodis plujosos.

3. A més de la seva viabilitat per a acollir biodiversitat aquàtica i terrestre, Can Figuera té un potencial elevat com a recurs divulgatiu, educatiu i d'estudi de la natura.

4. Al projecte es preveuen les actuacions següents:

a) Treballs previs. Creació d'accessos i eliminació de vegetació al·lòctona.

Pel que fa als accessos, es crearan accessos temporals per a realitzar els treballs mecanitzats d'eliminació d'espècies invasores així com accessos definitius des de la tanca d'accés fins al sobreixidor de pluvials.

Quant a l'eliminació de la vegetació al·lòctona, es prioritza l'eliminació de canya (*Arundo donax*) atès que és l'espècie invasora majoritària a l'àmbit del projecte i la que afecta de manera més directa a la biodiversitat. Tot i que l'objectiu final és l'eliminació completa de la canya, es prioritza l'eliminació de la canya d'uns nuclis concrets: els nuclis hauran de ser de fàcil accés per tal d'arribar amb la màquinaria a la zona de canya sense afectar a la vegetació autòctona existent; zones amb un potencial elevat de recuperació després de l'eliminació de la canya i conservar zones completament aïllades sense alterar com a refugi de fauna. Es preveu també la tècnica d'eliminació de la part aèria i del rizoma perquè es tracta de la tècnica més eficient la qual permet una ràpida recuperació de l'espai per vegetació autòctona.

b) Infraestructures hidràuliques:

– Sistema de retenció de residus flotants. Un dels problemes existents al sobreixidor és l'abocament de flotants procedents del sistema unitari de clavegueram de Binissalem. Actualment hi ha unes reixes que no són suficients per a captar tots els sòlids, per la qual cosa es proposa reforçar el sistema actual mitjançant la instal·lació d'un sistema de retenció de residus flotants amb xarxes que es podran retirar amb un camió des del camí adjacent i ser tractades com a residu.

– Comporta manual. Per tal de recuperar la connexió entre la bassa 5 i 6 es proposa la construcció d'una arqueta de formigó amb vàlvula comporta.

c) Millora de l'hàbitat:

– Millora de la vegetació i qualitat de l'aigua. La millora de la vegetació de l'espai implica directament una millora en la qualitat de l'aigua. L'heterogeneïtat de sistemes dins de les llacunes afavoreix una major interacció de l'aigua amb el medi la qual cosa comporta una millora de la qualitat de l'aigua. Per tant, es prioritza la diversificació dels marges i interior de la llacuna a través de diferents elements com ara marges amb helòfits, arbustos i arbres, illes vegetades al centre de les llacunes o vegetació aquàtica. Es preveuen les actuacions següents:

Feixina viva: es proposa instal·lar feixina viva al límit del nucli de canya per a formar ràpidament una pantalla arbustiva lineal que impedeixi a la canya seguir colonitzant l'espai adjacent.

Roll vegetaltzat: es proposa millorar la vegetació dels marges del mirador de la llacuna 6 mitjançant la instal·lació de rolls vegetaltzats amb helòfits al peu dels talussos existents.

Palissada amb troca d'arbustives. Les palissades amb troca d'arbustives tenen la finalitat de vegetar la zona amb plantes autòctones i protegir els marges de les llacunes. Estan pensades per protegir zones on es retirarà canya però que mantindran nuclis canya al seu voltant. L'objectiu és crear una barrera física que dificulti que la canya pugui recolonitzar la zona.

Herbassar pluriespecífic. Es proposa la instal·lació d'herbassars d'helòfits per a augmentar la diversitat d'espècies als marges de les llacunes.

Illes flotants. Es proposa la instal·lació de dos grups d'illes flotants a les llacunes 5 i 6 que combinen zones vegetades i zones amb graves. A més de depurar i millorar la qualitat de l'aigua, la col·locació d'illes flotants permet crear refugis de fauna i diversificar hàbitats.

Nuclis de plantació. Es proposa plantar en nuclis amb una densitat alta de planta, amb diversitat d'espècies i formats per tal de generar les condicions òptimes per fer viables les plantacions. Un cop el nucli de plantació es vagi desenvolupant, les espècies que millor s'hagin adaptat al punt en concret seran les que prendran el protagonisme davant d'aquelles no adaptades que probablement desapareixeran. Aquests punts de vegetació molt desenvolupada serviran com a focus de dispersió de vegetació autòctona. S'han projectat agrupacions de plantacions distribuïdes a les diferents zones on s'ha extret la canya (*Arundo donax*) per protegir alguns marges de les llacunes 4 i 5.

Agrupacions d'hidròfits. Es preveu la introducció d'espècies hidròfites en herbassars prevegetats submergits i en agrupacions a zones poc

profundes de les llacunes amb aigua permanent.

Sembra d'herbàcies. Es sembrarà a totes les superfícies on s'hagi remogut el terreny natural, bé sigui per a l'eliminació d'espècies invasores o la realització d'accessos temporals. L'objectiu és crear una cobertura d'herbàcies ràpida que pugui reduir possibles fenòmens d'erosió provocats per l'aigua d'escolament i dificultar l'establiment d'altres herbàcies de caràcter invasor.

- Estructures per a la fauna. S'han previst els elements següents com a refugi de fauna: caixes niu per a eriçons, caixes niu per a òlibes, caixes niu per a passeriformes i mussols, caixes niu per a xoriguer, caixes niu per a quiròpters fissurícoles, barraques de pedra seca per a quiròpters fissurícoles, estructura de biodiversificació amb troncs i brancatge, estructura de biodiversificació amb troncs i pedres, vedruna de pedres, fusta morta i entramat buit per a amfibis.

d) Ús social:

- Aparcament de vehicles. Es projecta crear una zona d'aparcament de dues places en línia adjacents al camí de Pou des Torrent. Es delimitarà la vora de la zona d'aparcament mitjançant un marge de fusta i pals de fusta natural estacats al terreny a manera de tanca per a protegir el vianant de la circulació rodada de la carretera i zona d'aparcament.

- Observatori d'aus. Es preveu la creació d'un observatori d'aus obert al públic general sense accedir al recinte de les llacunes de l'EDAR. L'accés a aquesta estructura es farà a través del camí de Pou des Torrent, on s'ha previst crear la zona d'aparcament adjacent al camí. Es crearà una petita esplanada limitada per una tanca de bruc i els mòduls del propi observatori. A més, l'espai s'ha dissenyat aprofitant l'arbrat existent a la zona per tal de proporcionar ombra als visitants.

També s'han previst dos panells d'observació d'aus a l'interior del recinte, al llarg del camí principal, des d'on es podran observar les aus de les llacunes 5 i 6 a través de finestres abatibles sense pertorbar la fauna. 5. Les accions de restauració o millora de l'hàbitat requeriran un manteniment mínim.

3. Avaluació dels efectes previsibles

D'acord amb el document ambiental, durant la fase d'obres, el projecte tindrà un impacte compatible sobre la contaminació atmosfèrica i moderat sobre la contaminació acústica, l'edafologia i la hidrologia. La major part dels impactes identificats tendran un caràcter temporal. Es considera que amb l'aplicació de les mesures preventives i correctores previstes els impactes negatius associats a la fase d'obres seran compatibles.

En relació amb la fase d'explotació, els impactes derivats del projecte seran positius. En aquest sentit, les actuacions proposades suposaran una millora de la qualitat de l'aigua, la contenció de l'expansió de la vegetació al·lòctona invasora i establiment de vegetació autòctona, la creació de refugis per a la fauna, l'adaptació de l'espai al canvi climàtic creant sistemes més resilients, una millora de la biodiversitat de les llacunes i una gestió adequada de l'ús social de l'espai.

4. Consultes a les administracions públiques afectades i persones interessades

D'acord amb l'article 46 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental, s'han realitzat consultes a les administracions previsiblement afectades i a les persones interessades següents per la realització del projecte:

- Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural, Direcció General de Medi Natural i Gestió Forestal, Servei de Protecció d'Espècies (núm. identificador VALIB 317735).
- Consell de Mallorca, Departament de Territori, Mobilitat i Infraestructures, Direcció Insular de Territori i Paisatge (RS GOIBS465817/2024).
- Consell de Mallorca, Departament de Territori, Mobilitat i Infraestructures, Direcció Insular d'Urbanisme i Planejament Municipal (RS GOIBS465837/2024).
- Ajuntament de Binissalem (RS GOIBS465694/2024).
- Amics de la Terra (RS GOIBS465739/2024).
- GOB (RS GOIBS465779/2024).

Consultes rebudes

A dia d'avui dins l'expedient consta l'informe del Servei de Protecció d'Espècies.

El Servei de Protecció d'Espècies va informar favorablement el projecte amb els condicionants següents:

1. *Abans de fer qualsevol introducció d'espècies protegides o amenaçades, caldrà coordinar les tasques amb el Servei de Protecció d'Espècies.*

2. Abans de la creació d'aquestes poblacions ex-situ, és important garantir la qualitat de l'aigua i l'absència d'espècies invasores, ja que poden posar en perill l'èxit de les introduccions. Cal retirar tant les granotes com les tortugues de florida, així com la canya. Aquestes tasques es poden portar a terme amb l'assessorament del COFIB.

3. Abans d'introduir tortugues d'aigua s'hauran de crear zones de platja per afavorir-ne la reproducció.

4. Es valora favorablement la construcció d'illes flotants per a la nidificació d'aus i es recomana la instal·lació de plataformes salva-ocells.

5. Anàlisi dels criteris de l'annex III de la Llei 21/2013

S'han analitzat els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, d'avaluació ambiental, i no es preveu que el projecte pugui tenir efectes significatius sobre el medi ambient, en concret:

1. Característiques del projecte: el projecte, el qual disposa d'autorització del director general de Recursos Hídrics de data 16 de febrer de 2024 d'acord amb l'establert a l'article 81 del PHIB de tercer cicle, consisteix a restaurar i millorar ambientalment els ecosistemes aquàtics i conservar la fauna associada a la zona humida de les llacunes de Can Figuera. El projecte és una modificació del projecte de Remodelació i ampliació de l'EDAR de Binissalem i Sencelles, el qual va obtenir la declaració d'impacte ambiental favorable mitjançant Acord del Ple de la Comissió de Medi Ambient de les Illes Balears de data 3 d'abril de 2013.

2. Ubicació del projecte: les actuacions projectades es duran a terme a l'espai de les vuit llacunes artificials de Can Figuera, les quals es nodreixen de les aigües tractades a l'EDAR de Binissalem. Les llacunes de Can Figuera, amb els seus canals i accessos, ocupen una superfície de 66.000 m² de la parcel·la del TM de Binissalem amb referència cadastral 8719502DD8982N0000TI i es situen entre camps agrícoles. D'acord amb el MUIB, l'àmbit del projecte es troba a sòl rústic amb la qualificació de sistema General d'Equipaments. Les actuacions projectades no estan afectades per cap espai natural protegit per la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental (LECO) ni per la Llei 1/1991, de 30 de gener, d'espais naturals i de règim urbanístic de les àrees d'especial protecció de les Illes Balears (LEN). Tampoc formen part de Xarxa Natura 2000.

A l'àrea afectada pel projecte s'hi troben els hàbitats d'interès comunitari següents:

- 5330 - Matolls termomediterranis i predesèrtics, destacant el seu subtipus 6, ullastrars i matars no arborescents (*Cneoro tricocci-Ceratonietum siliquae* i *Prasio-Oleetum sylvestris*).

- 7210* - Torberes calcàries del *Cladium mariscus* i amb espècies del *Caricion davallianae*.

Segons el Pla Hidrològic vigent aprovat per Reial decret 49/2023, de 24 de gener (PHIB 2022-2027), l'àmbit del projecte es troba en el catàleg de zones humides de les Illes Balears amb el codi MAZHA03 Depuradora de Binissalem. Es tracta d'una zona amb una gran biodiversitat.

El projecte no està afectat per Àrees de Prevenció de Riscos (APRs) d'erosió, inundació, incendis ni esllavissament. Tampoc està afectat per cap àrea amb risc potencial significatiu d'inundació ni per cap plana geomorfològica d'inundació. No es troba dins Zona d'Alt Risc d'Incendis Forestals.

Les actuacions projectades es troben fora dels perímetres de restriccions dels pous de proveïment urbà.

D'acord amb l'informe del Servei de Protecció d'Espècies, a la zona on s'ubica la parcel·la hi ha constància de la presència de les següents espècies catalogades o amenaçades: Calàpet, *Bufo balearicus*, Milà reial, *Milvus milvus*; Àguila calçada, *Hieraaetus pennatus*, Setmesó, *Tachybaptus ruficollis*, Gall faver, *Porphyrio porphyrio* i Puput, *Upupa epops*. També hi ha constància de la presència de dos nius de Milà reial i un d'Àguila calçada a la zona ubicats a més de 500 m de distància de la parcel·la per la qual cosa no es preveu que es puguin veure afectats.

No s'hi troben elements del patrimoni cultural que es puguin veure afectats per les actuacions projectades.

3. Característiques del potencial impacte: durant la fase d'obres, el projecte tindrà un impacte compatible sobre la contaminació atmosfèrica i moderat sobre la contaminació acústica, l'edafologia i la hidrologia. La major part dels impactes identificats tendran un caràcter temporal. Es considera que amb l'aplicació de les mesures preventives i correctives previstes els impactes negatius associats a la fase d'obres seran compatibles.

En relació amb la fase d'explotació, els impactes derivats del projecte seran positius. Tal i com s'explica al document ambiental, l'eliminació d'espècies al·lòctones invasores i la reintroducció d'espècies autòctones implicarà una reducció del consum hídric. A més, la introducció de distintes espècies autòctones amb distint port i format a partir de tècniques de bioenginyeria del paisatge suposarà un augment de la biodiversitat de l'espai. En aquest sentit, un espai amb més biodiversitat significa avançar cap a un ecosistema amb més capacitat d'autoregulació, adaptable a noves condicions climàtiques, més resilient als futurs escenaris climàtics amb més freqüència d'episodis extrems.

Per una altra banda, tant a la memòria com a l'annex 18 del projecte s'explica que les illes flotants estaran vegetades amb diferents espècies com ara *Iris pseudacorus*, *Juncus inflexus*, *Scirpus lacustris*, *Carex acutiformis*, *Juncus subnodulosus*, *Lythrum salicaria*. En aquest aspecte, es posa en dubte que les espècies proposades a les illes flotants siguin les més adequades per a l'àmbit del projecte. Per tant, tot i que les actuacions previstes al projecte s'orienten cap a una millora ambiental de l'ecosistema associat a les llacunes, es remarca que s'haurà de donar compliment al condicionant establert a l'autorització de la DGRH segons el qual «Per crear les illes surants vegetades s'han d'utilitzar espècies insulars autòctones, en cap cas es podran crear amb espècies al·lòctones i invasores com està previst al projecte. En tot cas, amb relació a la introducció d'espècies animals i vegetals és necessari informe favorable del Servei de Protecció d'Espècies».

Conclusions de l'informe d'impacte ambiental

Primer: No subjectar a avaluació d'impacte ambiental ordinària el Projecte «Millora biodiversitat llacunes evapotranspiració de l'EDAR de Binissalem», signat digitalment en data 17 de juny de 2024 i redactat pel biòleg Albert Sorolla Edo, per l'ambientòloga i paisatgista Bet Mota Freixas, per l'enginyera tècnica agrícola Inma Rueda Vázquez, per la diplomada en Ciències Empresarials Salut Ribera Sorolla, pels geòlegs Eva Celda Herrera i Adrià Rodríguez Abeijón, per l'arquitecta Sonia Guil Sánchez i per l'enginyer geòleg Lluís Mor Gispert de l'empresa Naturalea, atès que no es preveu que pugui tenir efectes significatius sobre el medi ambient d'acord amb els criteris de l'annex III de la Llei 21/2013, sempre que es compleixin les mesures proposades al document ambiental i les condicions següents:

1. Abans de fer qualsevol introducció d'espècies protegides o amenaçades, caldrà coordinar les tasques amb el Servei de Protecció d'Espècies. Abans de la creació d'aquestes poblacions ex-situ, és important garantir la qualitat de l'aigua i l'absència d'espècies invasores, ja que poden posar en perill l'èxit de les introduccions. Cal retirar tant les granotes com les tortugues de florida, així com la canya. Aquestes tasques es poden portar a terme amb l'assessorament del COFIB.
2. Abans d'introduir tortugues d'aigua s'hauran de crear zones de platja per afavorir-ne la reproducció.
3. A la fase d'obres, s'hauran de tenir en compte bones pràctiques per tal de minimitzar la contaminació atmosfèrica i s'han d'adoptar les màximes precaucions per evitar l'abocament de substàncies contaminants, incloses les derivades del manteniment de les maquinàries.

Es recomana:

-Instal·lar plataformes salva-ocells.

Es recorda que:

-D'acord amb l'autorització de la DGRH, «Per crear les illes surants vegetades s'han d'utilitzar espècies insulars autòctones, en cap cas es podran crear amb espècies al·lòctones i invasores com està previst al projecte. En tot cas, amb relació a la introducció d'espècies animals i vegetals és necessari informe favorable del Servei de Protecció d'Espècies».

Segon. Es publicarà el present informe ambiental al Butlletí Oficial de les Illes Balears, d'acord amb el que disposa l'article 47.3 de la Llei 21/2013, de 9 de desembre, d'avaluació ambiental.

Tercer. L'informe d'impacte ambiental perdrà la seva vigència i cessarà en la producció dels efectes que li són propis si, una vegada publicat en el BOIB, no s'hagués procedit a l'autorització del projecte en el termini màxim de sis anys des de la publicació, d'acord amb el que disposa l'article 21 bis del Text refós de la Llei d'avaluació ambiental de les Illes Balears.

Quart. L'informe d'impacte ambiental no ha de ser objecte de cap recurs, sense perjudici dels que, si s'escau, siguin procedents en la via administrativa o judicial davant de l'acte, si s'escau, d'autorització del projecte, d'acord amb el que disposa l'article 47.5 de la Llei 21/2013.

Cinquè. Aquesta resolució s'emet sense perjudici de les competències urbanístiques, de gestió o territorials de les administracions competents i de les autoritzacions o informes necessaris per a l'aprovació.

(Signat electrònicament: 10 de març de 2025)

La directora general d'Harmonització Urbanística i Avaluació Ambiental

Maria Paz Andrade Barberá

